

نشریه تخصصی محیط زیست

آنچه در این شماره می خوانید:

سفر بی بازگشت

بررسی وضعیت تنوع زیستی

تنگی نفس مریوان

گرمایش زمین و جهانی که آب می شود

خشم زمین

زیستا

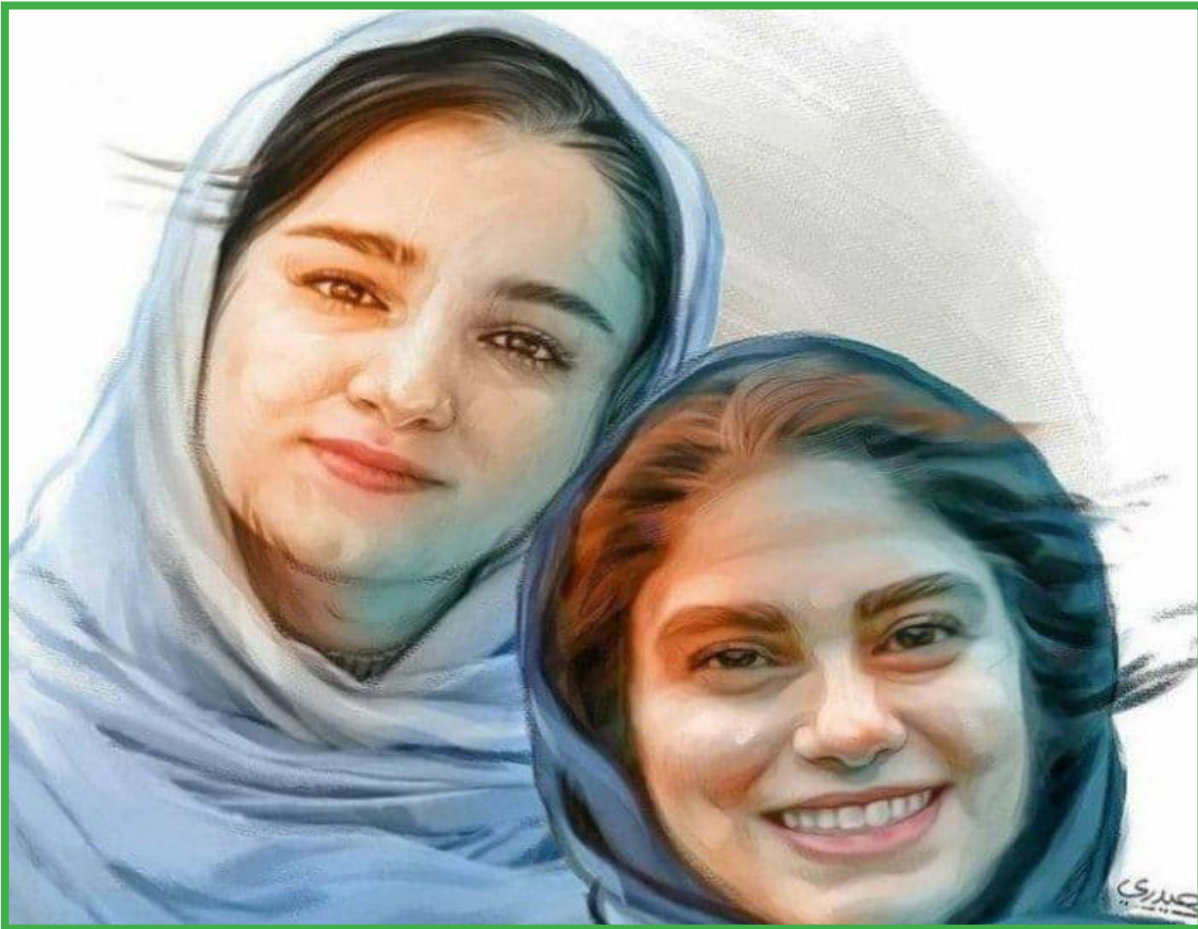
سال اول شماره دوم مردادماه ۱۴۰۰

صاحب امتیاز: کانون محیط زیست امور فرهنگی دانشگاه اراک

مدیر مسئول و سردبیر: عطیه جمفری

ویراستار: فاطمه زهرا حمزه لو
طراحی و گرافیک: گروه هنری آفتاب

سفر بی بازگشت

رخدادی باشد مگر اندوه های نو و گاه واژه ها بسیار حقیرند، بغض و اشک و آه را نمی توان قلم کرد.

حادثه تلخ و جانگداز واژگونی اتوبوس خبرنگاران محیط زیست همه ی ایران را متاثر کرد.

مهشاد کریمی و ریحانه یاسینی دو خبرنگار محیط زیست خبر گزار ایسنا و ایرنا که بر اثر واژگونی اتوبوس جان خود را از دست می دهند.

چهلمین روز درگذشت این دو بزرگوار و روز خبرنگار، بهانه ای است برای بزرگداشت و تسلیت مجدد به خانواده ی ایشان و جامعه ی روزنامه نگاران.

نویسنده: فاطمه غلامی

قرار گرفتن در هر شغلی می تواند اتفاقی باشد، جز خبرنگاری که باید عاشق باشی و هر خطری را با جان و دل بخری، دم نزنی و دوام بیاوری...

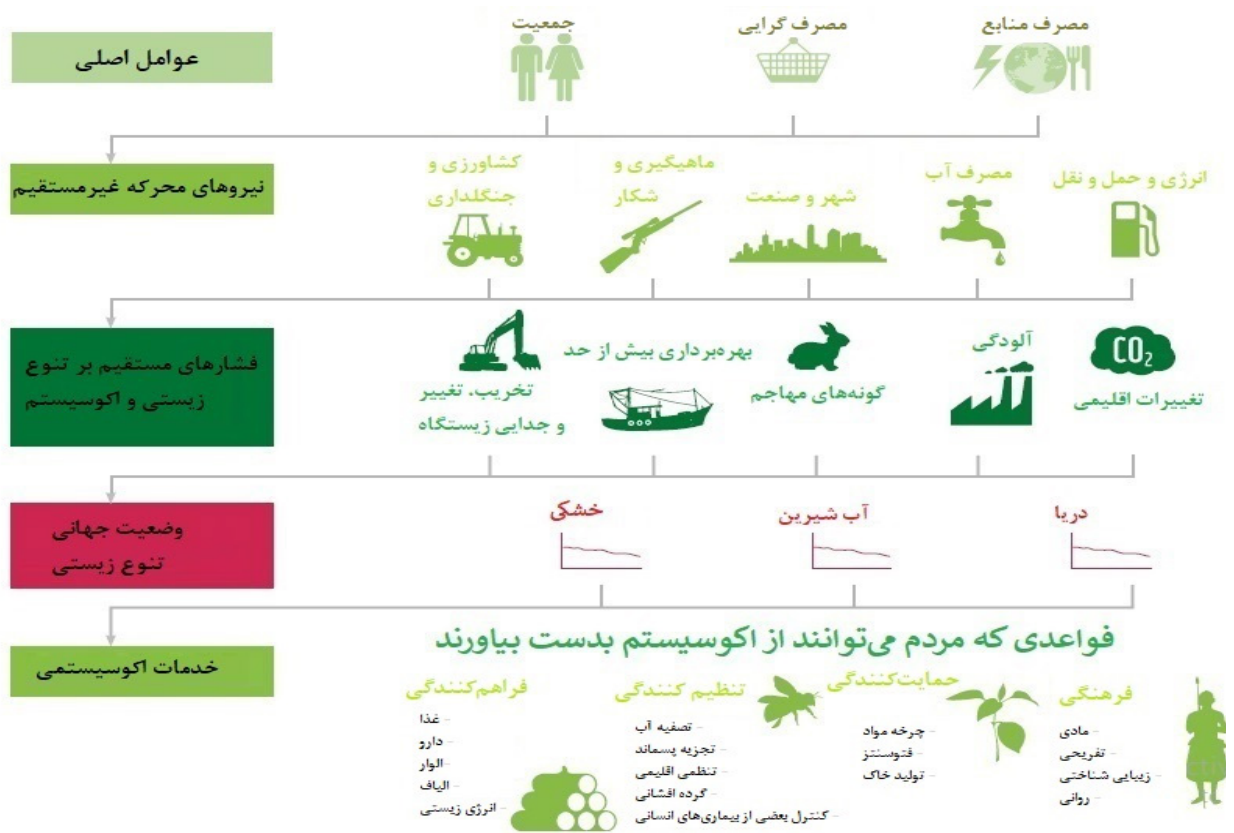
مهشاد یعنی ماهی که شاد است و می درخشد و ریحانه یعنی بوی خوش و عطر سرسبزی به وقت بهار... ریحان و ماه در عکس هایشان می خندند و دنیا به کامشان است اما... اتوبوسی می آید، این دو را سوار می کند و در راه، واژگون می شود. ماه و ریحانه له می شوند و جسدشان به خاک سپرده می شود.

حیف از آن جوانی، حیف از آن همه شور و شوق زندگی، حیف از آن عروسی که تبدیل به عزا شد! تسلیت واژه تکراری کوچکی است که نمی تواند

بررسی وضعیت تنوع زیستی جهان بر اساس گزارش محیط زیست سازمان ملل

طرز باور نکردنی ای در هم ادغام شده‌اند، بطوری که حدود ۶۰ درصد از بیماری‌های انسانی ناشی از فشار و تخریب محیط زیست و تنوع زیستی آن است. کاهش تنوع ژنتیکی می‌تواند تهدید کننده جدی امنیت غذایی انسان‌ها و تاب آوری اکوسیستم‌ها، بویژه سیستم‌های کشاورزی شود.

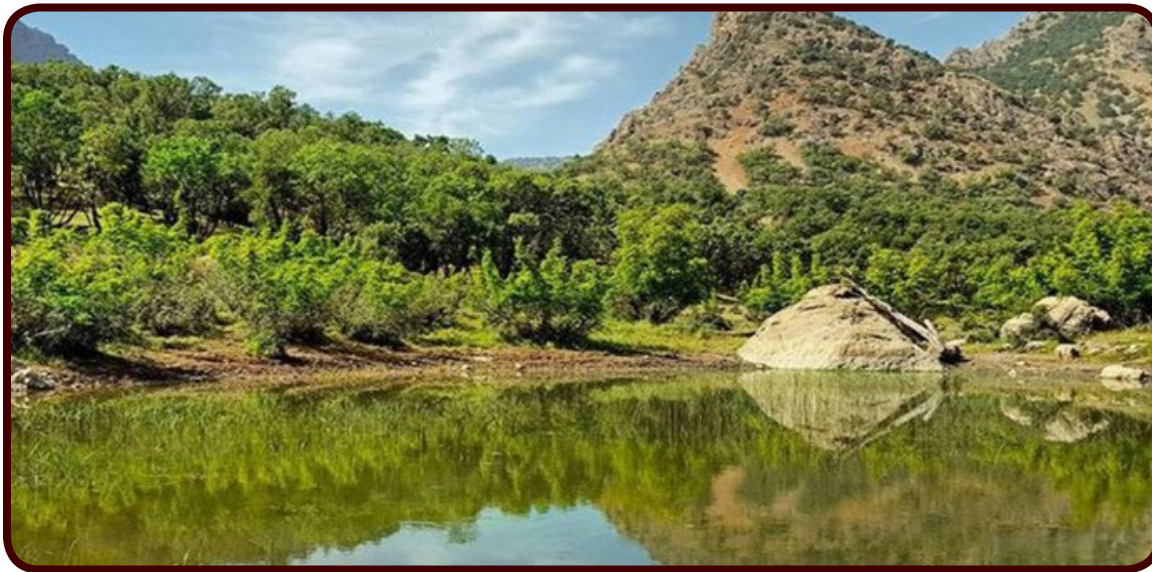
تنوع زیستی
انقراض گسترده موجودات کره زمین موضوعی است که کاملا آشکار شده است و می‌تواند به‌عنوان یک ریسک بالقوه، تمامیت زمین و توانایی آن در تامین نیازهای انسانی را به مخاطره بیندازد. سلامت انسان‌ها و محیط زیست به

شکل ۱-۱. عامل بین انسان، تنوع زیستی و سلامت و خدمات اکوسیستم به همراه نیروهای محرکه و فشارها

بر اساس آمار، جمعیت گونه‌های موجودات زنده مدام در حال کاهش و شمار گونه‌های در معرض خطر در حال افزایش است، بطوری که امروزه ۴۲ درصد از بی‌مهرگان خشکی، ۳۴ درصد از بی‌مهرگان ساکن آبهای شیرین و ۲۵ درصد از گونه‌های بی‌مهرگان متعلق به محیط‌های دریایی در معرض ریسک انقراض قرار دارند. همچنین مابین سال‌های ۱۹۷۰ تا ۲۰۱۴ حدود ۶۰ درصد از جمعیت گونه‌های مهرداران نیز کاهش یافته است. بنابراین، یکپارچگی و عملکرد اکوسیستم‌ها نیز کاهش یافته‌اند بطوری که از ۱۴ زیستگاه خشکی، ۱۰ مورد از آنها با کاهش تولید گیاهی مواجه شده‌اند و کمتر از نصف آنها نیز در معرض شرایط نامطلوب قرار دارند.

فراهم‌کنندگی: غذا، دارو، الوار، الیاف، انرژی زیستی
تنظیم‌کنندگی: تصفیه آب، تجزیه پسماند، تنظیم اقلیمی، گرده افشانی، کنترل بعضی از بیماری‌های انسانی
حمایت‌کنندگی: چرخه مواد، فتوسنتز، تولید خاک
فرهنگی: مادی، تفریحی، زیبایی‌شناختی، روانی

دولتی خدمات اکوسیستمی و تنوع زیستی در سال ۲۰۱۲، مداخلات علمی-سیاسی برای حفظ تنوع زیستی افزایش یافته است. در واقع معاهده‌های محیط زیستی چندگانه ساختار حکمرانی مضاعفی در ارتباط با حفاظت از تنوع زیستی ایجاد کرده‌اند.

حفاظت از گونه‌ها و اکوسیستم‌ها نیازمند حفاظت از تنوع زیستی، استفاده پایدار از آنها و توزیع عادلانه و برابر فواید حاصل از منابع ژنتیکی است. برای رسیدن به این مهم حفظ اکوسیستم‌ها در قالب مناطق حفاظت شده بسیار حائز اهمیت است، اگرچه سطح پوششی این مناطق در حال حاضر ناکافی می‌باشد، بطوری که امروزه تنها کمتر از ۱۵ درصد از زیستگاه‌های خشکی و کمتر از ۱۶ درصد از مناطق ساحلی و دریایی تحت مالکیت کشورها به‌عنوان مناطق حفاظت شده لحاظ می‌شوند.

تمرکز بیشتر بمنظور تقویت سیستم‌های حکمرانی، بهبود چارچوب سیاست گذاری از طریق تحقیق، یکپارچگی سیاسی و بکارگیری آن و تشویق مشارکت مردمی (و سازمانی)، همه و همه جزء اقداماتی است که می‌تواند پتانسیل فشار بر روی تنوع زیستی را کاهش دهد.

نویسنده: دکتر امیر هدایتی آقمشهدی

گونه‌های بومی و غیربومی مهاجم یکی دیگر از عوامل اصلی تهدید کننده اکوسیستم‌ها، زیستگاه‌ها و گونه‌های دیگر می‌باشند و موجب ایجاد میلیون‌ها دلار خسارت مستقیم و غیر مستقیم به محیط زیست کره زمین شده‌اند. کاهش تنوع زیستی نیز موضوع حائز اهمیت دیگری می‌باشد که بیشترین فشارها را بر مردم فقیر، زنان و کودکان وارد می‌کند، زیرا معیشت ۷۰ درصد از مردم فقیر بطور مستقیم وابسته به منابع طبیعی است.

مهمترین فشارهای وارده بر تنوع زیستی عبارتند از تغییر، تخریب و کاهش زیستگاه موجودات زنده، فعالیت‌های کشاورزی غیرپایدار، گسترش گونه‌های مهاجم، آلودگی‌ها از جمله میکروپلاستیک‌ها و برداشت بیش از حد منابع طبیعی که شامل برداشت السوار و تجارت حیات وحش به صورت غیر قانونی می‌باشند. رقم تجارت غیرقانونی در حیات وحش، ماهیگیری و تولیدات جنگلی سالانه مابین ۹۰ تا ۲۷۰ میلیارد دلار تخمین زده شده است.

اگرچه تلاش‌های دولتی در حال افزایش می‌باشند، اما نیاز به فعالیت‌های بیشتری برای دستیابی به اهداف بین‌المللی مانند اهداف آبیچی و اهداف توسعه پایدار است. طی سال‌های گذشته بدلیل تشکیل کارگروه بین

تنگی نفس مریوان

مستقیم هستند، مستقیم که همه می دانیم ولی غیر مستقیم رها کردن شیشه و بطری های مایع و سیگار روشن است.

جنگل ها و پوشش گیاهی عامل مهمی در ذخیره سازی آب است. عامل ایجاد چشمه سارها و رودخانه های دائمی، اگر جنگل ها از بین بروند دیگر آبی وجود ندارد که تمدنی وجود داشته باشد. مهار آتش سوزی در جنگل بسیار سخت است ما باید در مراقبت از جنگل ها و مراتع کوشا باشیم.

یکی از جنگل هایی که قربانی آتش شد جنگل مریوان واقع در استان کردستان در غرب کشور بود. این جنگل دارای انواع درختان از جمله بلوط، زبان گنجشک، پسته وحشی و... است و از لحاظ محافظت از منابع آب و خاک، تولید محصولات فرعی، ذخایر ژنتیکی، مصارف درمانی، توانایی های اکوتوریسمی و ارزش های زندگی، دارای اهمیت زیادی است.

خشکسالی، فعالیت های معدنی، راهسازی و آتش سوزی در جنگل ها و قطع درختان به منظور تهیه زغال و توسعه زمین های زراعی، همه دست به دست هم دادند تا کمر بند سبز و مهم جنگل ها هر روز باریک و باریک تر شود.

نویسنده: فاطمه غلامی

آتش زبانه می کشد، از این شاخه به آن شاخه، از این درخت به آن درخت.. خشک و تر با هم... درخت شعله ور می شود و شاخه های در حال گر گرفتنش به اطراف پرتاب می شود، مثل تیر گداخته رها شده ای از کمان... صدای افتادن و در هم شکستن شاخه. صدای مهیب پیشروی آتش، صدای بی پناهی حیوانات جنگل، زجه های سوخته شدن، نفس های تنگ شده در دود و خاکستر

سنباب هراسانی که گوشه تنه سیاه شده درختی بی صدا نظاره گر ویران شدن آشیانه اش است.. آتش همچنان در باد می رقصد و بلوط ها را خاکستر می کند.

این ها شاهکاری است که فقط از عهده انسان بر می آید، در جایی که حیوانات حق آسوده زیستن ندارند انسان ها نیز شاد نخواهند بود. اگرچه ما خودمان را در حصار شهرها محفوظ کرده ایم اما هنوز هم حیات ما به یکدیگر وابسته، و شادی و غم ما در گرو یکدیگر است.

درختان قلب های سبز زمین هستند، نسبت به زباله هایی که در طبیعت رها می کنیم آگاه باشیم.

نگذارید جنگل بمیرد که جهان خواهد مرد!

مهمترین عامل آتش سوزی انسان ها به صورت مستقیم و غیر

گرمایش زمین و جهانی که آب می شود

سانتیگراد) افزایش یافته است، تغییری که عمدتاً بوسیله افزایش دیاکسید کربن و سایر انتشار گازهای گلخانه‌ای در جو زمین به وجود آمده است. بیشترین افزایش دما در ۳۵ سال گذشته رخ داده است و از سال ۲۰۱۰ با پنج سال از گرم‌ترین سال‌های تاریخ زمین روبرو بودیم.

سال ۲۰۱۶ میلادی از سوی اداره کل ملی هوانوردی و فضا ایالات متحده آمریکا (ناسا) و اداره ملی اقیانوسی و جوی ایالات متحده آمریکا (نوا) به عنوان گرم‌ترین سال در تاریخ بشریت از قرن نوزدهم به این سو معرفی شد که در طی آن دمای جهانی به میزان ۱.۷۸ درجه فارنهایت (۰.۹۹ درجه سانتیگراد) گرمتر از میانگین نیمه قرن بیستم بود.

چه باید کرد؟

دانشمندان در سال‌های اخیر به بررسی دقیق اثرات مخرب گرمایش زمین بر حیات جانداران ساکن آن از جمله انسان پرداخته‌اند. افزایش آگاهی‌های جهانی در مورد این پدیده، سبب شده است که دولت‌ها به دنبال یافتن راهکارهای اساسی برای مواجهه با آن باشند. روز ۱۲ دسامبر سال ۲۰۱۵ تفاهم‌نامه‌ای در لو بورژ در نزدیکی پاریس میان دولت‌ها به امضا رسید که به «توافق پاریس» مشهور است.

هدف از این توافق آن است که دولت‌ها با کاهش میزان تولید گازهای گلخانه‌ای از جمله دی‌اکسید کربن

به گزارش یورو نیوز، به نقل از رویترز، آب و هوای کره زمین در طول تاریخ تغییرات زیادی کرده است. این سیاره از ۶۵۰ هزار سال پیش تاکنون هفت دوره افزایش و کاهش شدید دما را تجربه کرده است. تخمین زده می‌شود که آخرین عصر یخبندان حدود یازده تا هفت هزار سال پیش به اتمام رسید و پس از آن دوران تمدن بشریت آغاز شد.

بیشتر تغییرات آب و هوایی زمین به حرکات آن در مدار خود و چرخش آن به دور خورشید بستگی دارد چرا که این حرکات تعیین کننده میزان انرژی دریافتی زمین از خورشید است.

با این حال صنعتی شدن جوامع بشری در نیمه‌های قرن نوزدهم نظم آب و هوایی زمین را بر هم زد و فعالیت‌های انسان، سبب تولید گازهای گلخانه‌ای از جمله دی‌اکسیدکربن در جو زمین شد. گازهای گلخانه‌ای که شامل بخار آب، دی‌اکسیدکربن، متان، دی‌نیتروژن مونوکسید هستند به طور طبیعی در جو زمین وجود دارند، اما فعالیت‌های صنعتی میزان آنها را به شدت افزایش داده است.

افزایش دمای هوا

از اواسط قرن نوزدهم درجه حرارت سطح زمین به طور متوسط ۱.۶۲ درجه فارنهایت (۰.۹ درجه

آمریکا در واکنش به این گزارش گفت که آن را باور نمی‌کند. کارشناسان بر این باورند که پایبندی به توافق پاریس در تضاد با سیاست‌های رسمی دونالد ترامپ در افزایش تولید و مصرف سوخت‌های فسیلی برای توسعه اقتصادی است و این مساله سبب خروج ایالات متحده از این توافق جهانی شده است. بسیاری از متخصصان بر این باورند که گرچه آمریکا حدود ۱۵ درصد از تولیدات دی‌اکسید کربن در جهان را در اختیار دارد، اما حتی با وجود ترک این توافق از سوی این کشور، هنوز امکان دستیابی به هدف وجود دارد.

تنظیم: مهران اسماعیلی

دمای کره زمین را تا پایان قرن بیست و یکم حدود ۲ درجه کاهش داده و به دمای پیش از صنعتی شدن جهان برسانند. با این حال حدود ۱۸ ماه پس از امضای این توافق، ایالات متحده آمریکا به عنوان بزرگترین قطب اقتصادی جهان و دومین تولید کننده دی‌اکسید کربن در جهان از این توافق خارج شد.

همچنین گزارش دوره‌ای یک نهاد ارزیابی تغییرات اقلیمی آمریکا که در سال گذشته میلادی منتشر شد حاکی از آن بود که گرمایش زمین تا پایان قرن جاری صدها میلیارد دلار به اقتصاد این کشور ضربه خواهد زد.

با این حال دونالد ترامپ، رئیس جمهوری ایالات متحده

خشم زمین

عصیان زمین قطعی است
 این حادثه ای حتمی است
 زخم های زمین چرکی است
 هشدار زمین جدی است
 بر عرش ستم کردی
 با خود، تو بد کردی
 آن پرده اطلس را
 صد پاره زهم کردی
 باران، اسیدی شد
 بر فرش زمین بارید
 گرمایش بیش از حد
 بر گرد زمین گردید
 خمیازه کشید گیتی
 از دود دلش پر شد
 روح از ربه ام دل کند
 در دود شناور شد
 دنیا بدنی زنده است
 مرگش کف دست ماست
 تکرار خطا کاری یا منطق هوشیاری
 وابسته به عزم ماست

شاعر: مهدی لطیفی

با تشکر از: علی بهاروند

عکس و مکث

عکاس: ثنا کایدی

